MTL. L.6683/2.

Coordinatie (2)

KONINKRIJK BELGIE.

ROYAUME DE BELGIQUE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 11e mei 1959 door de Minister van Economische Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp "van organieke wet inzake de statistische onderzoekingsmacht van de Staat", heeft de 19e juni 1959 het volgend advies gegeven :

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires économiques, le 11 mei 1959, d'une demande d'avis sur un projet de loi "organique du pouvoir d'investigation statistique de l'Etat", a donné le 19 juin 1959 l'avis suivant :

ALGEMENE OPMERKINGEN.

I.

Volgens de inleidende beschouwingen van de memorie van toelichting wil dit ontwerp een tweeledig opzet verwezenlijken :

- vooreerst de verschillende wetten coördineren die een grondslag opleveren voor de bevoegdheid der overheid om de particulieren te verplichten inlichtingen te verstrekken speciaal dienend voor het opmaken van statistieken;

- vervolgens de voorschriften uniformiseren die de verplichtingen zowel van de particulieren als van de overheid en haar agenten in verband met de bedoelde statistische onderzoekingen bepalen.

Voor een goed begrip van het voorontwerp dient deze voorstelling van het opzet van het ontwerp te worden gepreciseerd.

1° Vooreerst dient te worden opgemerkt dat de inzameling der individuele inlichtingen niet uitsluitend geschiedt met het doel het samenstellen van een wetenschappelijke statistische documentatie mogelijk te maken.

Het ontwerp regelt immers ook de inzameling van inlichtingen die, naar het model van de besluitwet van 31 januari 1945, moeten dienen voor het ontwerpen of toepassen van door de Regering uit te vaardigen verordeningen en dit niet alleen op economisch gebied - zoals de besluitwet van 31 januari 1945 - maar op elk gebied waar een administratieve reglementering - met uitzondering van het fiscaal domein - denkbaar is.

Ten slotte kunnen zelfs de inlichtingen verstrekt op grond van zogenaamde zuivere statistische onderzoekingen (sectie 1 van het ontwerp), blijkens artikel 14 nog voor andere dan statistische doeleinden gebruikt worden en zelfs aan particulieren medegedeeld worden, inzoverre die inlichtingen althans, naar het oordeel der overheid, geen statistisch geheim uitmaken en het gebruik dat men ervan wil maken de belangen van de aangever niet kan schaden, noch op enige wijze de nauwkeurigheid der toekomstige statistische opnemingen in gevaar kan brengen.

2° Het ontwerp is tegelijk meer en minder dan een coördinatie.

Het is meer dan een coördinatie omdat aan het systeem van de besluitwet van 31 januari 1945 uitbreiding wordt gegeven.

Daarentegen worden de bepalingen van de wet van 2 juni 1856 op de algemene volkstelling, zomin als de bepalingen van de wet van 14 december 1910 op de algemene nijverheids- en handelstelling, niet werkelijk met de andere bepalingen van deze wet gecoördineerd, vermits deze oude wetten hun bestaan als afzonderlijke, op zichzelf staande teksten behouden.

Ten slotte bestaat de coördinatie van de bepalingen van de wet van 18 december 1936 en van de besluitwet van 31 januari 1945, die de grondslag voor de overblijvende onderzoekingen uitmaken, enkel in het naast elkaar schikken van deze voorschriften in de secties 1 en 2 van het ontwerp.

Vermits het ontwerp aan deze bepalingen voortaan - anders dan nu het geval is - dezelfde regelen betreffende de bevoegdheid, de dwangmaatregelen en de

beteugeling verbindt, zou een volledige coördinatie betekenen dat de bepalingen van secties 1 en 2 van het ontwerp (respectievelijk overeenstemmend met de bepalingen van de wet van 1936 en de besluitwet van 31 januari 1945) tot één samenhangend geheel zouden verwerkt geworden zijn.

3° De bedoeling de systemen der verschillende wetten te uniformiseren, heeft medegebracht dat de bepalingen die thans enkel voorkomen in de wet van 1936 en de besluitwet van 1945 en betrekking hebben op het beroepsgeheim opgelegd aan alle personen betrokken bij de statistische onderzoekingen, voortaan tot alle onderzoekingen zullen worden uitgebreid. Dit heeft ook medegebracht dat de bijzonder strenge dwang- en beteugelingsmaatregelen, die tot nog toe alleen voorgeschreven werden door de besluitwet van 31 januari 1945, voortaan, zij het in een iets verzachte vorm, tot de ganse wetgeving op de statistische onderzoekingen zullen worden uitgebreid.

Om de misdrijven op te sporen welke de tellingplichtigen hebben begaan, zullen sommige leden van het personeel van het Ministerie van Economische Zaken, evenals de leden van de gemeentepolitie en de rijkswacht, de overlegging van stukken en boeken kunnen vorderen, huiszoekingen kunnen verrichten met voorafgaande machtiging van de vrederechter, en processenverbaal kunnen opstellen geldend tot het tegenbewijs der gedane vaststellingen geleverd wordt.

Ambtenaren door de Minister aangesteld, zullen van dezelfde rechten gebruik kunnen maken om voorschriften, welke de aan de onderzoeking onderworpen personen zouden weigeren na te komen, op kosten van deze laatsten ambtshalve met dwang uit te voeren.

4° Ten slotte moet, in verband met de precisering van de hoofdlijnen van het ontwerp, ook gewezen worden op het feit dat gepoogd wordt de opdracht te regelen van de administratieve diensten die bij de statistische onderzoekingen betrokken zijn; meer bepaald wordt de belangrijke rol omschreven die aan de Hoge Raad voor de statistiek is toegewezen, het principieel monopolie vastgesteld toegekend aan het Nationaal Instituut voor de statistieken,en wordt op beperkende wijze bepaald in hoever en onder welke voorwaarden andere administratieve diensten uitzonderlijk eveneens statistische onderzoekingen mogen doen.

+

\+ +

II.

Gelet op het werkelijk opzet, geeft de algemene economie van het ontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

1° Het feit dat het ontwerp geen werkelijke coördinatie tot stand brengt met betrekking tot de wetten van 2 juni 1856 en 25 mei 1880 op de algemene volkstelling en de wet van 14 december 1910 op de algemene handels- en nijverheidstelling, maakt dat de secties 3 en 4 van het ontwerp slechts in schijn de equivalenten zijn van de secties 1 en 2.

./...

Uit de lezing van de secties 3 en 4 blijkt dat men in werkelijkheid staat voor enkele eenvoudige bepalingen die bestaande wetten door verwijzing naar het ontwerp aanvullen en ten dele wijzigen. Aan zodanige bepalingen dient gewoon een plaats te worden ingeruimd niet in de eigenlijke wet maar enkel bij de slotbepalingen van de wet.

2° De voorstelling als zouden de secties 1 en 2 verschillende soorten van statistische onderzoekingen regelen, heeft niet alleen, zoals hierboven is opgemerkt, een reële coördinatie van deze bepalingen in de weg gestaan, maar is eveneens misleidend. De op grond van de secties 1 en 2 georganiseerde onderzoekingen verschillen niet in methode, modaliteiten, gebruikt personeel, beteugeling. Alleen op één punt bestaat er een onderscheid tussen secties 1 en 2, namelijk dat individuele inlichtingen - zij het in beide gevallen van dezelfde aard en op dezelfde wijze ingewonnen - in sectie 2 niet alleen voor het opmaken van naamloze statistieken gebruikt kunnen worden, maar, indien de Koning zulks krachtens artikel 5 nodig acht, ook nog in hun staat van individuele inlichtingen aan andere rijksbesturen kunnen worden medegedeeld.

Het enig verschil tussen secties 1 en 2 ligt dus enkel in de gebruikmaking van de ingewonnen inlichtingen.

Logischer ware derhalve, de voorstelling van zaken zo te doen dat niet de indruk gewekt wordt dat men met twee soorten onderzoekingen te doen heeft, doch enkel met de mogelijkheid dat van de aangiften een restrictief of extensief gebruik zal mogen worden gemaakt, dit is respectievelijk de verwerking tot

./...

naamloze statistieken alleen, of bovendien nog mededeling der individuele gegevens aan andere rijksbesturen.

3° Overigens zou het ontwerp ten zeerste aan overzichtelijkheid winnen indien alle bepalingen die op de gebruikmaking van de statistische aangiften betrekking hebben -thans verspreid over de artikelen 2, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 16 en 23 van het ontwerp- in één hoofdstuk - best in het tweede - ondergebracht werden. Aan de andere kant zouden al de bepalingen die de regeling inhouden van de bevoegdheid van de Koning om particulieren te verplichten inlichtingen te verstrekken, in een eerste hoofdstuk dienen te worden ondergebracht; die bepalingen liggen thans verspreid over de artikelen 1, 3, 4, 5, 7, 15 en 16.

Uit voorgaande opmerkingen blijkt dat de eerste zestien artikelen een volledige omwerking vragen.

De Raad van State heeft deze omwerking niet in dit advies opgenomen en heeft ze niet als basis voor zijn opmerkingen genomen, omdat gebleken is dat de afstand tussen de bewerkte tekst en deze van het ontwerp te groot wordt om nog een verstaanbare bespreking van het ontwerp mogelijk te maken.

De hiernavolgende opmerkingen worden derhalve in functie van het plan van het ontwerp gemaakt.

+

\+ +

./...

BIJZONDERE OPMERKINGEN.

Opmerkingen betreffende het opschrift.

1. Het gebruik van het woord "organiek" is weliswaar niet aan precieze regelen onderworpen, maar wijst er meestal toch op dat de wet of het reglement dat als "organiek" gekenmerkt wordt, in hoofdzaak de oprichting en inrichting van instellingen regelt. Wordt het woord in het opschrift van een wet gebruikt, dan wijst dit er meestal op dat het gaat om instellingen met essentiële staatsfuncties belast.

Beide elementen die doorgaans het gebruik van het woord "organiek" rechtvaardigen, zijn in onderhavig geval niet aanwezig.

2. Een opschrift, dat de inhoud van het voorontwerp nauwkeurig zou aangeven, zou beter luiden als volgt :

"Wet waarbij de Regering gemachtigd wordt statistische en andere onderzoekingen te houden betreffende de demografische, economische en sociale toestand van het land".

+

+ +

Best ware de wet in te delen, niet in secties, maar in hoofdstukken.

+

+ +

Artikel 1.

1. De in artikel 1 gebruikte zinsnede "de Koning kan doen overgaan tot statistische onderzoekingen" mist als habilitatie elk effect : de Koning heeft geen habilitatie nodig om statistische onderzoekingen aan zijn diensten te bevelen.

De gerechtelijke statistieken, om een voorbeeld te nemen, worden buiten enige wettelijke machtiging opgesteld.

De werkelijke habilitatie die als eerste voorschrift in de wet moet vermeld worden omdat de rest er slechts nadere precisering van is, is die welke in artikel 15, tweede lid, van het ontwerp onder woorden gebracht wordt : de bevoegdheid de burgers te verplichten inlichtingen te verstrekken.

Het is dat voorschrift dat aan het begin van het ontwerp zou moeten gesteld worden.

2. De juridische draagwijdte van de uitdrukking "met zuiver documentair doel" is op zichzelf niet heel klaar : welke beperking daardoor aan de bevoegdheid van de Koning wordt gebracht, wordt niet duidelijk.

Uit de memorie van toelichting blijkt echter dat "met zuiver documentair doel" geen beperking is van het investigatierecht der overheid, maar enkel van de mogelijkheid om de verkregen inlichtingen te gebruiken.

Vermits de beperkingen van die aard in artikel 2 en volgende nader bepaald worden, is de uitdrukking "met zuiver documentair doel" in artikel 1, dat de grenzen van het investigatierecht moet bepalen, niet alleen

overbodig, maar ook, wegens zijn vaagheid, misleidend en dus ongewenst.

+

+ +

Artikel 2.

1. Artikel 2 geeft een regeling van twee onderscheiden problemen : de verwerking der individuele inlichtingen tot naamlozc, globale statistieken enerzijds, de publicatie van die statistieken anderzijds. Om die reden zou artikel 2 best in twee afzonderlijke artikelen worden gesplitst.

In het afgesplitsteartikel (dat eigenlijk artikel 3 zou moeten worden) zou tevens artikel 23 van het ontwerp als § 3 moeten worden opgenomen.

Dit artikel 23 is immers een aanvulling van de bepalingen van artikel 2 van het ontwerp die op de publicatie betrekking hebben. De verwijzing naar artikel 23 in artikel 2, b, van het ontwerp opgenomen, bewijst zulks ten overvloede.

2. In artikel 2 - doch ook in de andere artikelen waar de gebruikmaking van de verkregen inlichtingen geregeld wordt - worden de woorden "aangiften" en "inlichtingen" door elkaar gebruikt. Dit is niet altijd mogelijk.

Indien men bij voorbeeld het woord "aangiften" van artikel 2, a, in zijn striktebetekenis neemt, dan slaat de beperking in artikel 2, a, vervat alleen op de individuele inlichtingen die uit de individuele aangiften komen. Individuele inlichtingen, die verkregen werden ingevolge ambtelijke aangiften (de enige soort aangiften

die tegenover "individuele" aangiften kan worden gesteld), zouden niet aan de beperkingen van artikel 2 onderworpen zijn.

Wordt artikel 2 zo begrepen, dan wordt echter het feit verwaarloosd dat ambtelijk verkregen inlichtingen eveneens een statistisch geheim kunnen uitmaken, bij voorbeeld de inlichtingen verkregen door de ontvangers der registratie bij het registreren van akten.

Wenst men op ambtelijk verkregen inlichtingen de waarborgen van artikel 2 eveneens toepasselijk te maken, dan moet "aangiften" door "inlichtingen" vervangen worden.

3. In verband met het gebruik in artikel 2, b, van het woord "aangevers" moge worden opgemerkt dat niet noodzakelijk de aangevers de belanghebbenden zijn. Die aangevers kunnen bedienden van een vennootschap zijn, overheidspersonen of dokters.

De belanghebbenden zijn de natuurlijke of rechtspersonen die geteld worden of, om juister te zijn, op wier toestand, bezit, activiteit of wat ook de ingezamelde inlichtingen slaan.

Slechts in de hypothese van artikel 2, b, laatste lid, kan ook de aangever die niet tevens "getelde" is, als belanghebbende worden beschouwd.

Het woord "getelde" heeft echter het nadeel in sommige hypothesen te kunnen begrepen worden als slaande op de getelde koeien, paarden, enz.

./...

4. De uitdrukkingen "aan het publiek" en "aan gelijk welke particulieren" voorkomend in artikel 2, b en c, kunnen gevoeglijk vervangen worden door "een derde", dit is enige andere persoon, overheidspersoon zo goed als particulier, die niet is de aangever (of misschien beter de getelde) en het Nationaal Instituut.

5. De introductie van het "Nationaal Instituut voor de statistiek" in artikel 2 onderstelt dat de centrale rol van dit instituut in verband met deze wet, reeds in een vorig artikel in het algemeen zou aangegeven geweest zijn, met andere woorden dat artikel 15 voorop zou gesteld worden.

4. Rekening houdend met voorgaande bemerkingen, stelt de Raad van State de volgende tekst voor :

"Artikel 2.

De individuele inlichtingen door deze onderzoekingen bekomen, zijn uitsluitend bestemd om door het Nationaal Instituut voor de statistiek benut te worden voor het opmaken van globale en naamloze statistieken.

Artikel 3.

§ 1. Het Nationaal Instituut voor de statistiek kan de globale, naamloze statistieken publiceren of aan derden mededelen.

§ 2. Mochten sommige statistieken ingevolge het beperkt aantal aangevers de onthulling van individuele toestanden evenwel mogelijk maken, dan mogen zij niet gepubliceerd of aan een derde medegedeeld worden dan met de voorafgaande toestemming van de aangever of van de belanghebbende getelde.

Bij gebreke van dergelijke toestemming mag het Nationaal Instituut evenwel bedoelde statistieken vertrouwelijk aan de belanghebbende ministeriële departementen mededelen.

In geen geval echter mogen de voorschriften van wet of verordening, op grond van deze statistieken, op de aangever of getelde worden toegepast.

§ 3. De Koning kan, de Hoge Raad voor de statistiek gehoord, de bekendmaking of de mededeling der statistieken van bijkomende voorwaarden afhankelijk stellen".

\+

\+ \+

Artikel 3.

1. De selectiemethode waarvan sprake in artikel 3, tweede lid, dient niet alleen het beginsel der gelijkheid te eerbiedigen waar daarin bepaald wordt welk soort monster zal moeten worden genomen, maar moet tevens de gelijkheid eerbiedigen bij de aanwijzing van de particulieren of ondernemingen die in het monster zullen vallen. Alleen de op een of andere wijze bekomen aanwijzing door het lot, voldoet aan dit vereiste. Dit betekent dat de bepaling die de Minister met de aanwijzing belast, niet inhoudt dat hem daarbij een discretionaire bevoegdheid wordt toegestaan.

2. De gelijkheid vraagt ook dat een aanwijzing niet voor onbepaalde duur geldt, maar dat bij elke nieuwe telling een nieuwe aanwijzing geschiedt.

./...

3. Artikel 3, derde lid, van het ontwerp doet niet uitkomen dat de aanduiding en beschrijving der selectiemethode het vóórwerp moeten zijn van een ministeriële verordening die moet gepubliceerd worden in het Staatsblad. Alleen een dergelijke wijze van vaststellen der selectiemethode laat de tellingplichtigen toe de regelmatigheid van een aanduiding te toetsen.

4. De laatste zin van het tweede lid van artikel 3 dient een afzonderlijk lid te worden.

5. Het laatste lid van artikel 3 leze men als volgt :

"Het tweede lid van artikel 3, § 2 (1), is niet toepasselijk op de inlichtingen verzameld op de wijze bepaald in dit artikel".

\+

\+ +

Sectie 2.

1. Het opschrift van de tweede sectie zou, om korter en minder stroef te zijn en toch als gelijkgevormde tegenhanger van dit van de eerste sectie te kunnen dienen, beter luiden :

"Sectie 2.- Onderzoekingen met administratief doel".

---------- ./...

(1) De verwijzing gebeurt naar de hierboven door de Raad van State aanbevolen tekst.

2. De onderzoekingen bedoeld in sectie 2 zijn die welke tot nog toe geregeld werden door de besluitwet van 31 januari 1945.

Wanneer het domein bestreken door deze besluitwet evenwel beperkt is tot reglementering van economische aard, wordt het toepassingsgebied van dergelijke onderzoekingen door sectie 2 van het ontwerp uitgebreid tot alle domeinen waarvoor een administratieve reglementering denkbaar is, met uitsluiting evenwel van het fiscale.

Het is niet uit te maken of "fiscale" ook de zogenaamde parafiscaliteit-meer bepaald in sociale zaken-bedoelt.

+

\+ +

Artikelen 5 tot 7.

1. Het ontwerp tracht in artikel 5 -met name ook door het gebruik van de woorden "in afwijking op de beschikkingen van sectie 1"- te doen aanvoelen dat dergelijke onderzoekingen slechts mogen worden gedaan wanneer ze werkelijk onvermijdelijk zijn.

De hierboven aangehaalde woorden zijn echter althans, volgens het plan gevolgd door het ontwerp, onjuist : sectie 2 is geen afwijking van sectie 1, doch eenvoudig een ander soort van onderzoeking

./...

2. Artikel 6 van het ontwerp bepaalt dat het gebruik dat van de individuele inlichtingen mag gemaakt worden, "beperkt" is tot de in artikel 5 bedoelde behoeften. Zoals artikel 5 van het ontwerp gesteld is, volgt daaruit geen enkele beperking, vermits de daar aan de Koning toegekende bevoegheid op geen enkele bepaalde materie betrokken wordt en de Koning er ook niet toe verplicht wordt die materie aan te duiden in de op artikel 5 gesteunde verordeningen. Wil men een dergelijke beperking effectief invoeren, dan dient bepaald te worden dat de Koning in iedere verordening als zoëven bedoeld, moet aangeven voor welke reglementering de ingewonnen inlichtingen moeten dienen.

Acht de Regering zulks onmogelijk of niet gewenst, dan is de eerste helft van de zin die artikel 6 uitmaakt, zonder betekenis.

3. Wordt de hiervoor bedoelde beperking in artikel 5 zelf verwerkt, zoals de Raad van State het voorstelt, dan kunnen de ingewonnen inlichtingen nadien voor andere dan in de oorspronkelijke verordening door de Koning aangegeven reglementering gebruikt worden, doch enkel met wijziging op dit punt van de oorspronkelijke verordening en na nieuwe raadpleging van de Hoge Raad voor de statistiek.

Deze Hoge Raad is inderdaad het enig orgaan dat over de onmisbaarheid van de individuele inlichtingen een opportuniteitsoordeel kan uitspreken. Die raadpleging is dus de enige waarborg tegenover een verkeerd gebruik door de overheid van de haar door sectie 2 toegekende discretionaire bevoegdheid.

Kan die waarborg voldoende geacht worden, dan is het evenwel nodig dat hij zijn volle kracht krijgt door de Minister te verplichten elk nieuw gebruik van vroeger ingewonnen individuele inlichtingen aan het advies van de Hoge Raad te onderwerpen.

4. Het vermelden in artikel 6 dat de op grond van artikel 5 verkregen inlichtingen ook onder toepassing vallen van artikel 2 van het ontwerp, wijst erop dat een verder gaande coördinatie der bepalingen van sectie 1 en 2 aangewezen is.

5. Met inachtneming van de voorgaande opmerkingen, beveelt de Raad van State voor de artikelen 5 tot 7 (1)de volgende nieuwe tekst aan :

"Artikel 5.-

Mochten individuele inlichtingen onmisbaar zijn voor de voorbereiding, de uitwerking of de uitvoering van een bepaalde administratieve reglementering, dan kan de Koning onderzoekingen doen verrichten die tot doel hebben deze inlichtingen ter beschikking te stellen van door hem aangewezen Rijksdiensten, met uitsluiting van de fiscale besturen.

.../...

(1) De Raad van State houdt hier in de nummering der artikelen - en dit om de correlatie met de artikelen van het ontwerp te doen uitschijnen - geen rekening met de hierboven voorgestelde splitsing van artikel 2.

Artikel 6.-

De krachtens artikel 5 ingezamelde individuele inlichtingen kunnen tot globale en naamloze statistieken worden uitgewerkt, waarop de bepalingen van artikel 2 (1) toepassing vinden.

Artikel 7.-

Een koninklijk besluit, krachtens artikel 5 uitgevaardigd, wordt medeondertekend door elke Minister die de krachtens dit artikel aangewezen Rijksdiensten onder zijn bevoegdheid heeft.

De redenen waarom de gevraagde individuele inlichtingen onmisbaar zijn voor de betrokken diensten, moeten door de Minister aan de Hoge Raad, ter gelegenheid van de adviesaanvraag bedoeld in artikel 15, medegedeeld worden".

\+

\+ \+

.../...

---

(1) "de artikelen 2 en 3", indien de hierboven gedane suggestie tot splitsing van artikel 2 van het ontwerp gevolgd wordt.

Artikel 8.

1. Artikel 8 wil beletten dat van de bevoegdheid toegekend door de artikelen 5, 6 en 7 een langer gebruik zou worden gemaakt dan strikt nodig is. Daarom vervallen de besluiten - meer bepaald die welke een doorlopende aangifte opleggen of periodieke tellingen organiseren - van rechtswege na verloop van een termijn die in geen geval twee jaar kan overschrijden. De verlenging ervan is weliswaar mogelijk, maar over die verlenging dient de Hoge Raad telkens opnieuw advies te geven.

Het verval van het besluit heeft tot gevolg dat het onmogelijk wordt om, zonder verlenging, opnieuw aangifteverplichtingen op te leggen. Het verval sluit echter niet uit dat de bevoegde diensten de ingezamelde gegevens voort voor de toepassing van de aangeduide reglementering gebruiken.

Om alle twijfel hieromtrent weg te nemen, zou het best zijn de uitdrukking "de toepassing van deze besluiten neemt een einde" door een andere wending te vervangen.

2. Er is overigens nog een andere reden waarom artikel 8 in de versie van het ontwerp geen voldoening geeft. Indien op grond van sectie 2, tellingplichtigen gehouden zijn tot maandelijkse aangiften betreffende het verloop van bepaalde feiten gedurende de maand die de aangifte voorafgaat, dan zal strikt genomen de aangifteverplichting in verband met de maand december van het laatste geldingsjaar der verordening pas kunnen ontstaan op het ogenblik dat de aangifteverplichting, volgens de versie door het ontwerp aan artikel 8 gegeven, niet meer bestaat.

3. Derhalve stelt de Raad van State de volgende tekst voor :

"Artikel 8.-

De bijzondere onderzoekingen voorgeschreven op grond van artikel 5 mogen niet slaan op gebeurtenissen of toestanden die zich voordoen na 31 december van het jaar volgend op dit waarin de onderzoeking is voorgeschreven.

De uiterste datum kan telkens tot het volgend jaar uitgesteld worden door een besluit, genomen met inachtneming van het bepaalde in artikel 7".

+

+ +

Artikelen 9 tot 13.

A. Door de bepalingen van de artikelen 9 tot 11 en van de artikelen 12 en 13 respectievelijk als secties 3 en 4 van het ontwerp op te nemen, tracht men twee tegenstrijdige ideeën te realiseren.

De eerste idee is de volkstellingen en de handels- en nijverheidstellingen als twee gewone soorten van statistische onderzoekingen te doen doorgaan.

.../...

Dit laat toe die tellingen een met de andere evenwaardige plaats te geven in het ontwerp dat wil aangediend worden als het alles overkoepelend handvest der statistische onderzoekingen.

Hierop steunend, maakt men de aanvullende bepalingen - te rekenen van artikel 15 van het ontwerp - op die oude tellingen toepasselijk.

Maar anderzijds wenst men ook het bijzonder karakter en het historisch profiel van deze oude tellingen te behouden, reden waarom de essentiële bepalingen der oude wetgeving niet werkelijk in dat overkoepelend handvest der statistiek worden ingeschakeld en de oorspronkelijke wetten van 1856 en 1910 behouden blijven.

Dit loopt uit op een slechte wetgevingstechniek.

Immers, indien de essentiële bepalingen -zowel voor de algemene volkstelling als voor de algemene nijverheidstelling - vervat liggen in de afzonderlijke wetten van 1856 en 1910, dan is het ook daar dat de bepalingen met aanvullend karakter moeten ingelast worden,voor zover men oordeelt dat dergelijke bepalingen nuttig zijn. Wil men dan voor de uitvaardiging van die bijkomende bepalingen legifereren bij verwijzing, dan is het ook daar dat de verwijzing moet ingevoegd worden. Het is toch in de bijzondere wet dat naar de algemene wet moet worden verwezen.

.../...

Om die reden zouden de secties 3 en 4 als een deel der slotbepalingen van het ontwerp moeten ingeschakeld worden in de vorm van voorschriften die in de wetten van 1856 en 1910 de gepaste wijziging invoegen.

B. In verband met die artikelen zijn er overigens nog twee opmerkingen te maken.

1. De stelling volgens welke zou kunnen betwijfeld worden of andere inlichtingen op grond van artikel 1 van de wet van 1856 mogen worden gevraagd dan die welke in het bevolkingsregister opgenomen worden,heeft geen enkele grond.

Artikel 10 van het ontwerp kan dan ook gevoeglijk wegvallen.

Het voorbehoud dat in artikel 11 wordt gemaakt - artikel 10 schijnt overigens als enig nut te hebben dit voorbehoud in te leiden - kan gevoeglijk in het artikel dat de wet van 1856 wijzigt, worden verwerkt.

2. Het ontwerp,door in werkelijkheid de scheiding te behouden tussen de oude wetten en de nieuwe, heeft de coördinatie uit het oog verloren die moest gebeuren tussen de strafrechtelijke sancties voorgeschreven door het ontwerp en deze voorgeschreven door de andere wetten.

.../...

a) Er is een absoluut gebrek aan overeenstemming tussen de strafrechtelijke bepalingen van het ontwerp en de strafrechtelijke bepalingen van de wet van 1856.

Deze laatste slaan overigens niet alleen op de verplichtingen die verband houden met de telling zelf, maar ook op de verplichtingen die verband houden met het bijhouden der bevolkinsgregisters.

Hieruit volgt dat, wil men de algemene economie van de wet van 1856 niet hopeloos verstoren en die wet niet onbegrijpelijk maken, de strafrechtelijke voorschriften van het ontwerp hier niet kunnen toepasselijk gemaakt worden.

b) Het gebrek aan coördinatie van de strafbepalingen en de voorschriften betreffende de dwangmiddelen die voorkomen in de wet van 1910 op de handels- en nijverheidstellingen enerzijds en in onderhavig ontwerp anderzijds moet eveneens verholpen worden. Niets belet echter dat de bepalingen van onderhavig ontwerp eenvoudig in de wet van 1910 ingelast worden.

C. Rekening houdend met alle hiervoor gemaakte opmerkingen, stelt de Raad van State voor de wijzigende artikelen die onder de slotbepalingen moeten worden opgenomen als volgt te stellen :

"Artikel ...

Artikel 2 van de wet van 2 juni 1856 betreffende de algemene volkstelling en de bevolkingsregisters wordt aangevuld als volgt :

.../...

"De voorschriften vervat in de artikelen 2 (1), 4, 5 tot 20 en 23 van de wet (2) ..., zijn van toepassing op het krachtens het vorige lid uitgevaardigde koninklijk besluit, onder het voorbehoud evenwel dat voormeld artikel 2 van bedoelde wet niet van toepassing is op de inlichtingen bestemd voor de bevolkingsregisters".

Artikel ...

De artikelen 4 en 5 van de wet van 10 december 1910 betreffende de handels- en nijverheidstellingen worden opgeheven en door de volgende bepaling vervangen:

"Artikel 4.- De voorschriften vervat in de artikelen 2 en 14, en in hoofdstuk 6 (1) van de wet (2) ... zijn van toepassing op het krachtens vorig artikel uitgevaardigd koninklijk besluit".

+
+ +

.../...

---

(1) Deze verwijzingen houden geen rekening met de door de Raad van State voorgestelde wijzigingen.

(2) Volgt het opschrift van onderhavig ontwerp.

Artikel 14.

A. Artikel 14 neemt een bepaling over, die reeds als artikel 2 van een vorig ontwerp aan de Raad van State werd onderworpen.

De Raad van State heeft toen de volgende nog steeds geldende opmerking gemaakt :

"Artikel 2.-

Dit artikel maakt een onderscheid tussen de gegevens die niet en de gegevens die wel een statistisch geheim uitmaken.

Het stelt de Minister in staat, naar goeddunken, gebruik te maken van individuele gegevens en ze onder meer aan het publiek mede te delen, mits die gegevens op geoorloofde wijze gekend kunnen worden zonder toedoen van de particulier die ze tijdens de onderzoeking verstrekte.

Zoals het leven in de maatschappij thans ingericht is, zal het bijna steeds mogelijk zijn dat een derde die er zijn werk van maakt, op geoorloofde wijze op de hoogte geraakt van een bepaalde inlichting welke een individu over zich zelf heeft gegeven.

Hieruit volgt dat over het geheim karakter van de gegevens zeer dikwijls discussie zal kunnen ontstaan en dat de gegevens welke voor andere doeleinden dan voor het opmaken van naamloze statistieken zullen kunnen dienen, uiterst talrijk zullen zijn".

.../...

B. Bovendien kan bij de versie van het ontwerp nog het volgende opgemerkt worden :

1. Zoals in het vorig advies is gezegd, zou het zinsdeel "iedere inlichting waarvan men slechts kennis kan hebben door toedoen van de belanghebbende zelf" een beperkend directief moeten bevatten, dat als volgt zou kunnen verwoord worden : "iedere inlichting waarvan men slechts op geoorloofde wijze kennis kan hebben enz.".

2. De bedoeling van de Regering is niet in ieder afzonderlijk geval de Hoge Raad voor de statistiek te raadplegen. Integendeel. De raadpleging moet enkel geschieden voor iedere soort van gevallen. Als eenmaal voor een bepaalde soort van gevallen het advies van de Hoge Raad is ingewonnen en alzo een jurisprudentie gevestigd is, zal voor soortgelijke gevallen geen raadpleging meer nodig zijn.

Het niet toevoegen der woorden "op straf van nietigheid" aan het einde van het derde lid van artikel 14 betekent dat de hiervoor besproken raadpleging niet is voorgeschreven op straffe van nietigheid der ministeriële beslissing.

Rekening houdend daarmede, zou het derhalve voldoende zijn het derde lid van artikel 14 te verbeteren door de zinsnede "na de Hoge Raad voor de statistiek te hebben gehoord" aan te vullen met de woorden "voor iedere soort van gevallen".

.../...

3. Er is een gebrek aan coördinatie tussen artikel 2, c, van het ontwerp en artikel 14.

Immers volgens dit artikel 2, c, mogen de "globale, naamloze doch identificeerbare inlichtingen" slechts gepubliceerd of aan het publiek medegedeeld worden met de toestemming van de belanghebbende, onverschillig of het gaat om een inlichting die kan beschouwd worden als statistisch geheim of niet.

Volgens artikel 14 kunnen individuele inlichtingen aan derden medegedeeld worden ook zonder dat toestemming van de betrokken particulieren vereist is of zelfs moet gevraagd worden, op voorwaarde althans dat het gaat om iets dat geen statistisch geheim is.

\+

\+ \+

Artikel 15.

1. Artikel 15 zou best, zoals reeds werd opgemerkt, in het begin van het ontwerp geplaatst worden.

2. Het vermelden der wetten van 2 juni 1856 en 14 december 1910 in het eerste lid van artikel 15 is overbodig.

De wettelijke grondslag voor de organisatie van deze tellingen is immers niet in het ontwerp te zoeken, vermits deze wetten behouden blijven. Bovendien schrijven die wetten zelf een bepaalde periodiciteit voor.

.../...

3. Logischer ware het tweede lid van artikel 15 voor-aan te plaatsen en het begin van artikel 15 als volgt te stellen :

"Artikel 15.-

De Koning, na raadpleging van de Hoge Raad voor de statistiek, bepaalt de regelen die bij het houden der onderzoekingen nagekomen mooten worden, alsmede de verplichtingen van de aan de onderzoekingen onderworpen personen. Hij bepaalt inzonderheid of de inlichtingen zullen worden verstrekt op doorlopende wijze naarmate de feiten voorkomen, dan wel ter gelegenheid van tellingen die voor een bijzonder bepaalde datum of volgens een vaste periodiciteit gehouden worden".

4. Het derde lid van artikel 15 heeft alleen nut in verband met de onderzoekingen georganiseerd op grond van sectie 2 van het ontwerp.

Het is alleen in verband met dergelijke onderzoekingen dat het enig nut heeft de tellingplichtigen op de gebruikmaking van de door hen gegeven inlichtingen te wijzen.

Het is overigens de gewoonte dat de koninklijke besluiten in hun aanhef de wettelijke basis waarop ze steunen,vermelden. Het derde lid is eerder overbodig, wat zeker het geval is wanneer artikel 5 van het ontwerp mocht worden gesteld zoals hierboven in dit advies aanbevolen wordt.

.../...

5. Het laatste lid van artikel 15 neemt een voorschrift over dat reeds voordien aan de Raad van State onderworpen werd en aanleiding gaf tot volgende beschouwing :

Artikel 5.

Door de uitvoering van de koninklijke besluiten die krachtens de artikelen 3 en 4 zullen worden genomen, rechtstreeks aan het Nationaal Instituut voor de statistiek op te dragen, laat artikel 5 van het ontwerp zich in met de organisatie van de uitvoerende macht en ontneemt het aan de Koning gedeeltelijk bevoegdheden, hem door de artikelen 29 en 67 van de Grondwet verleend.

Het verrichten van enige rechtshandeling door het Nationaal Instituut voor de statistiek is overigens niet denkbaar. Dat Instituut is immers noch een rechtspersoon, noch een collegiaal organisme. Het is een dienst van het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand. Voor de in dat Instituut verrichte handelingen kunnen alleen worden aangesproken de Minister van wie het Instituut afhangt of de ambtenaren van de dienst binnen de perken van hun respectieve bevoegdheid.

Moest men het noodzakelijk achten uitdrukkelijk te bepalen dat de door het voorontwerp bedoelde onderzoekingen aan het Nationaal Instituut voor de statistiek dienen toevertrouwd, dan zou hiernavolgende tekst beter passen:

.../...

"Artikel 5.-

De bij deze wet toegelaten onderzoekingen worden ingesteld door toedoen van het Nationaal Instituut voor de statistiek onder de verantwoordelijkheid van de Minister tot wiens bevoegdheid deze dienst behoort".

Alle verordeningen op grond van deze wet genomen, worden door deze Minister medeondertekend.

In zijn betrekkingen met de Hoge Raad voor de statistiek kan deze Minister zich steeds doen vervangen door een gemachtigde ambtenaar".

\+

\+ \+

Artikel 16.

Ook in artikel 16, a, wordt een regeling getroffen die normaal behoort tot de bevoegdheid der uitvoerende macht om, binnen eigen kring, de taken te verdelen volgens de eisen van een goede werking van het bestuur.

In zover de bedoelde regeling toch in de wet zelf moest ingeschreven worden, ware een eenvoudiger redactie ten zeerste gewenst.

.../...

Daar de juiste bedoeling der Regering niet viel op te maken, kon hier geen tekst worden aanbevolen.

\+

\+ +

Het opschrift van § 5 van sectie 6 van het ontwerp zou beter luiden : "§ 5. Strafbepalingen".

\+

\+ +

Artikel 20.

1. De in artikel 20 aan de Koning gegeven habilitatie om de vaststelling der kosten te regelen die ten laste vallen van degenen die nalaten vrijwillig aan de verplichtingen, volgend uit de wet, te voldoen, kan niet inhouden dat bij koninklijk besluit soeverein zou beslist worden over de kosten in een individueel geval. Een dergelijke bevoegdheid die het vestigen van een betalingsplicht zonder fiscaal karakter aangaat, behoort tot de bevoegdheid van de burgerlijke rechter.

De habilitatie kan enkel inhouden dat bij wijze van verordening een tarief van kosten die algemeen voorkomen kan uitgevaardigd worden,als bijvoorbeeld de prijs voor de prestatie van de bij de dwanguitvoering betrokken ambtenaren. Voor het overige kunnen,voor zover de overheid het nuttig of mogelijk acht, alleen werkelijke kosten in aanmerking worden genomen.

.../...

2. Voor zover de in artikel 20 gegeven habilitatie niet tot doel heeft enerzijds - zij het bij wijze van verordening - een bepaalde betalingsplicht in hoofde van de bestuurden vast te stellen, doch enkel te bepalen hoe de bij de dwanguitvoering betrokken ambtenaren voor de Schatkist een begroting der kosten moeten opmaken en indienen, is geen bijzondere habilitatie van de Koning nodig vermits het uitvaardigen van zodanige verordeningen tot de bevoegdheid van de uitvoerende macht behoort.

3. Hetzelfde geldt voor de habilitatie die betrekking heeft op de organisatie der ambtelijke dwanguitvoering.

4. De in artikel 20 gegeven habilitatie in verband met de kosten is in zichzelf niet voldoende om de Koning toe te laten van het gemeen recht afwijkende regelen voor de invordering der sommen uit te vaardigen.

\+

\+ +

De artikelen 17 en volgende, Nederlandse tekst, zouden beter gelezen worden als volgt :

"<u>Artikel 17.-</u>

Hij die uit welken hoofde ook houder is hetzij van individuele inlichtingen, ter uitvoering van deze wet verzameld, hetzij van globale en naamloze statistieken, opgemaakt met behulp van deze inlichtingen en die door

.../...

het Nationaal Instituut voor de Statistiek niet openbaar zijn gemaakt, of kennis heeft van de in artikel 7, tweede lid, bedoelde informaties, mag deze inlichtingen, statistieken of informaties niet publiceren, of ze niet mededelen aan personen of diensten die niet bevoegd zijn om er kennis van te nemen.

Behalve indien deze wet overtreden is, mogen deze inlichtingen, statistieken of informaties daarenboven niet ruchtbaar gemaakt worden, noch in het geval bedoeld bij artikel 29 van het Wetboek van strafvordering, noch in geval van getuigenis voor het gerecht.

Elke overtreding van de verbodsbepalingen, in de twee voorgaande leden bedoeld, wordt gestraft met de straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek, onverminderd de eventuele toepassing van tuchtstraffen.

§ 3. Voorschriften betreffende de opsporing en de vaststelling van de misdrijven.

Artikel 18.-

Onverminderd de verrichtingen opgedragen aan de officieren van gerechtelijke politie, zijn bevoegd om, zelfs individueel, de overtreding van de bepalingen van deze wet en van de ter uitvoering hiervan genomen besluiten op te sporen en vast te stellen door processen-verbaal die gelden tot het tegenbewijs is geleverd :

1° de Staatsambtenaren, daartoe aangesteld bij koninklijk besluit ;

.../...

2° de leden van de gemeentepolitie en van de rijkswacht, daartoe individueel en voor een beperkte duur gemachtigd door de Minister tot wiens bevoegdheid het Nationaal Instituut voor de statistiek behoort.

Die personen mogen zich voor die opsporingen en vaststellingen de nodige bescheiden, stukken of boeken doen voorleggen.

Met voorafgaande machtiging van de vrederechter mogen de personen bedoeld onder 1° en indien zij de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie bezitten, dezen bedoeld onder 2° ... (verder zoals in het ontwerp) ...

De bevoegdheden bepaald in de twee voorgaande leden mogen tegenover geneesheren slechts uitgeoefend worden in tegenwoordigheid van een lid van de Raad van de Orde der geneesheren.

De personen onder de nummers 1 en 2 bedoeld oefenen de hun door dit artikel verleende bevoegdheden uit onder het toezicht van de procureur-generaal, onverminderd hun ondergeschiktheid ten opzichte van hun meerderen in het bestuur.

§ 4. Voorschriften betreffende de uitvoering van ambtswege.

Artikel 19.-

De voorschriften van deze wet en van haar uitvoeringsbesluiten, waaraan de tellingplichtigen weigeren zich te onderwerpen, worden van ambtswege uitgevoerd door de zorg van de overheid en op kosten van de overtreders.

Te dien einde wijst de bevoegde Minister een commissaris aan uit de personen bedoeld onder 1 van artikel 18; zo nodig wijst hij evenzeens de deskundigen en de ambtenaren aan die gelast zijn de commissaris bij te staan.

Voor de vervulling van deze opdracht beschikt de commissaris over de bij artikel 18 omschreven bevoegdheden.

Artikel 20.-

De Koning stelt nadere regelen betreffende de uitvoering van ambtswege en bepaalt de kosten ten laste der overtreders.

§ 5. Voorschriften betreffende de sancties.

Artikel 21.-

Met geldboete van 26 frank tot 10.000 frank wordt gestraft :

1° hij die, krachtens deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan gehouden zijnde inlichtingen te verstrekken, de gestelde verplichtingen niet nakomt ;

2° hij die zich verzet tegen de opsporingen en vaststellingen bedoeld in artikel 18 of tegen de uitvoering van ambtswege voorgeschreven bij artikel 19, of die het optreden belemmert van de personen belast met de opsporingen en vaststellingen of met de uitvoering van ambtswege.

.../...

De straf wordt verdubbeld en een gevangenisstraf van acht dagen tot een maand kan bovendien uitgesproken worden, indien het misdrijf begaan is binnen vijf jaar te rekenen vanaf de dag dat een vroegere veroordeling wegens een van de in dit artikel bepaalde misdrijven onherroepelijk geworden is.

Artikel 22.-

Het bepaalde in boek I van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VII en van artikel 85, is van toepassing op de misdrijven omschreven in artikel 21.

§ 6. Voorschriften betreffende de publicatie.

Artikel 23.-

De publicatie door het Nationaal Instituut voor de statistiek van de globale en naamloze uitslagen van de ter uitvoering van deze wet voorgeschreven onderzoekingen, kan, de Hoge Raad voor de statistiek vooraf gehoord, aan door de Koning te bepalen voorwaarden onderworpen worden.

HOOFDSTUK 7.- OPHEFFINGEN.

Artikel 24.-

Opgeheven worden :

... (verder zoals in het ontwerp)...".

---

## OBSERVATIONS GENERALES.

I.

Suivant les considérations préliminaires développées dans l'exposé des motifs, le présent avant-projet entend réaliser un double objectif :

- d'abord, coordonner les différentes lois qui servent de fondement légal au pouvoir que détient l'autorité d'enjoindre aux particuliers de fournir des renseignements spécialement destinés à l'établissement de statistiques;
- ensuite, uniformiser les prescriptions relatives aux obligations, en cette matière, tant des particuliers que de l'autorité et de ses agents.

En vue de la bonne compréhension de l'avant-projet, cet aperçu de sa portée appelle les précisions suivantes :

1° En premier lieu, il échet d'observer que les renseignements individuels ne sont pas recueillis aux seules fins de permettre la constitution d'une documentation statistique scientifique.

En effet, le projet tend à régler également les investigations qui, à l'exemple de celles que prévoit l'arrêté-loi du 31 janvier 1945, serviront à l'élaboration ou à l'application des règlements à édicter par le Gouvernement, non seulement en matière économique - comme c'est le cas pour l'arrêté-loi du 31 janvier 1945 - mais aussi dans tout autre domaine, à l'exception du domaine fiscal, où une réglementation administrative peut se concevoir.

Enfin, même les renseignements fournis dans le cadre d'investigations purement statistiques (section 1ère du projet) peuvent, comme il résulte de l'article 14, être utilisés à des fins autres que statistiques et être communiqués aux particuliers pour autant que ces renseignements ne constituent pas, de l'avis de l'autorité, un secret statistique et que l'utilisation qui en est proposée ne soit de nature, ni à porter atteinte au déclarant, ni à compromettre de quelque manière l'exactitude des relevés statistiques futurs.

2° Le projet est à la fois plus et moins qu'une coordination.

Il est plus qu'une coordination en ce qu'il implique un élargissement du système de l'arrêté-loi du 31 janvier 1945.

En revanche, il n'opère pas de coordination proprement dite des dispositions de la loi du 2 juin 1856 sur les recensements généraux, ni des dispositions de la loi du 14 décembre 1910 sur le recensement de l'industrie et du commerce avec celles de la présente loi, puisque ces anciennes lois continueront à former des textes distincts et autonomes.

Enfin, la coordination des dispositions de la loi du 18 décembre 1936 et de l'arrêté-loi du 31 janvier 1945, qui constituent le fondement des autres investigations, se réduit à la juxtaposition pure et simple de ces dispositions dans les sections 1ère et 2 du projet.

.../...

Etant donné que le projet assortit ces dispositions - au contraire de ce qui est actuellement - des mêmes règles quant à la compétence, aux mesures coercitives et à la répression, une coordination complète impliquerait le groupement et le classement méthodique des dispositions des sections 1ère et 2 du projet (qui correspondent respectivement aux dispositions de la loi de 1936 et de l'arrêté-loi du 31 janvier 1945) en un tout cohérent.

3° Le souci d'uniformiser les systèmes des différentes lois a conduit à étendre à toutes les investigations les dispositions relatives au secret professionnel imposé à toutes les personnes appelées à collaborer aux travaux statistiques qui ne sont actuellement prévues que dans la loi de 1936 et dans l'arrêté-loi de 1945. Il a conduit également à généraliser, fût-ce sous une forme légèrement atténuée, les mesures coercitives et répressives particulièrement sévères prescrites jusqu'à présent par le seul arrêté-loi du 31 janvier 1945.

Pour rechercher les infractions commises par les personnes assujetties aux investigations, certains agents du Ministère des Affaires économiques ainsi que les membres de la police communale et de la gendarmerie pourront exiger la production de pièces, de documents et de livres, procéder à des visites domiciliaires moyennant l'autorisation préalable du juge de paix et dresser des procès-verbaux qui feront foi jusqu'à preuve du contraire.

.../...

Des fonctionnaires commis à cette fin par le Ministre pourront user des mêmes pouvoirs, en vue de l'exécution d'office et aux frais des personnes assujetties aux investigations, des prescriptions auxquelles ces dernières refuseraient de se conformer.

4° Cet aperçu de la portée du projet ne serait pas complet si l'on ne relevait encore que celui-ci tend à régler la mission des services administratifs qui participent aux investigations statistiques; il définit notamment le rôle important dévolu au Conseil supérieur de statistique, affirme le monopole de principe conféré à l'Institut national de statistique et détermine limitativement la mesure et les conditions dans lesquelles d'autres services administratifs pourront exceptionnellement être autorisés à procéder à des investigations statistiques.

\+

\+ \+

II.

Eu égard à l'objet réel du projet, l'économie générale de ce dernier appelle les observations suivantes :

1° Le projet ne réalisant pas une coordination effective pour ce qui concerne les lois des 2 juin 1856 et 25 mai 1880 sur les recensements généraux et la loi du 14 décembre 1910 sur le recensement du commerce et de l'industrie, l'équivalence des sections 3 et 4 et des sections 1ère et 2 du projet n'est qu'apparente.

.../...

A la lecture des sections 3 et 4, il appert que les dispositions qu'elles contiennent se bornent en fait à compléter ou à modifier en partie les lois existantes par des références au projet. De telles dispositions n'ont pas leur place dans le dispositif proprement dit de la loi mais doivent figurer parmi les dispositions finales.

2° La conception selon laquelle les sections 1ère et 2 traiteraient d'investigations statistiques d'ordre différent a non seulement fait obstacle, ainsi qu'il a été dit ci-dessus, à une coordination effective de ces dispositions mais est, en outre, susceptible d'induire en erreur. Les investigations prévues par la section 1ère ne diffèrent pas de celles que prévoit la section 2 quant à la méthode, aux modalités, au personnel employé et aux sanctions. Le seul point sur lequel les deux sections se différencient est l'utilisation des renseignements recueillis: dans la section 2, les renseignements individuels - bien qu'étant de la même nature et recueillis de la même manière que ceux qui font l'objet de la section 1ère - peuvent être utilisés non seulement en vue de l'établissement de statistiques anonymes, mais encore être communiqués comme tels à d'autres administrations de l'Etat si le Roi l'estime nécessaire en vertu de l'article 5.

Il serait, dès lors, plus logique de présenter les choses de manière à faire ressortir qu'il s'agit en l'occurrence, non pas de deux sortes d'investigations, mais uniquement de la possibilité de faire des déclarations un usage restrictif ou extensif, c'est-à-dire que les renseignements individuels pourront simplement servir à l'établissement de statistiques anonymes ou pourront, en outre, être communiqués à d'autres administrations de l'Etat.

3° Par ailleurs, le projet gagnerait sensiblement en clarté si toutes les dispositions relatives à l'utilisation des renseignements statistiques et qui sont actuellement dispersées dans les articles 2, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 16 et 23, étaient groupées en un même chapitre, de préférence le deuxième. Un chapitre Ier grouperait de même toutes les dispositions réglant le pouvoir du Roi d'obliger les particuliers à fournir des renseignements, et qui sont actuellement dispersées dans les articles 1er, 3, 4, 5, 7, 15 et 16.

Il résulte de là qu'un remaniement des seize premiers articles s'impose.

Le Conseil d'Etat n'y a pas procédé lui-même dans son avis, ni présenté ses observations à partir du texte remanié, estimant que l'écart entre celui-ci et le texte primitif serait tel qu'il rendrait incompréhensible la discussion du projet.

C'est, dès lors, en suivant le plan du projet que les observations ci-après sont formulées.

\+

\+ \+

OBSERVATIONS PARTICULIERES.

Observations concernant l'intitulé.

1. Quoique non subordonné à des règles précises, l'emploi du terme "organique" tend généralement à souligner que la loi ou le règlement ainsi qualifié

.../...

a essentiellement pour objet la création et l'organisation d'institutions. Employé dans l'intitulé d'une loi, le terme indique en général qu'il s'agit d'institutions chargées de fonctions d'Etat essentielles..

Ces deux éléments,qui justifient généralement l'emploi du mot "organique",font défaut en l'espèce.

2. L'intitulé ci-après proposé refléterait exactement la portée de l'avant-projet :

"Loi autorisant le Gouvernement à procéder à des investigations statistiques et autres sur la situation démographique, économique et sociale du pays".

\+

\+ +

Il serait préférable de diviser la loi en chapitres plutôt qu'en sections.

\+

\+ +

.../...

Article 1er.

1. En tant qu'habilitation, le membre de phrase "Le Roi peut faire procéder à des investigations statistiques" est dépourvu d'effet ; le Roi n'a besoin d'aucune habilitation pour ordonner à ses services de procéder à des investigations statistiques.

Les statistiques judiciaires, pour ne citer qu'un exemple, sont établies sans aucune habilitation légale.

L'habilitation réelle qui devrait faire l'objet de la disposition initiale de la loi puisque les autres dispositions se bornent à la préciser, est celle qu'on trouve à l'alinéa 2 de l'article 15 du projet : le pouvoir d'enjoindre aux citoyens de fournir des renseignements.

C'est cette disposition là qui devrait figurer en tête du projet.

2. On se demande quelle portée juridique il convient d'attribuer à l'expression "à but purement documentaire"; on n'aperçoit point quelle restriction elle apporte au pouvoir du Roi.

Il résulte cependant de l'exposé des motifs que l'expression "à but purement documentaire" n'implique pas une limitation du pouvoir d'investigation de l'autorité, mais uniquement de l'usage qui pourra être fait des renseignements recueillis.

.../...

Les limitations de cet ordre étant explicitées aux articles 2 et suivants, l'expression "à but purement documentaire", employée à l'article 1er pour déterminer les limites du droit d'investigation, est non seulement superflue, mais aussi, en raison de son imprécision, de nature à induire en erreur; il conviendrait donc de la supprimer.

\+

\+ +

## Article 2.

1. L'article 2 règle deux problèmes distincts : l'utilisation des renseignements individuels en vue de l'établissement de statistiques globales et anonymes, d'une part, et la publication de ces statistiques d'autre part. Pour cette raison, l'article 2 devrait être scindé en deux articles distincts.

Dans le nouvel article 3 qui résulterait de cette scission, il faudrait par ailleurs incorporer l'article 23 du projet sous la forme d'un paragraphe 3.

Ledit article 23 , comme le prouve à suffisance la référence qui y est faite dans l'article 2, b, du projet, complète en effet les dispositions de l'article 2 relatives à la publication.

2. L'article 2, de même que les autres articles qui règlent l'utilisation des renseignements recueillis emploient indifféremment les mots "déclarations" et "renseignements", ce qui n'est pas toujours justifié.

Par exemple, si l'on prend le mot "déclarations" qui figure à l'article 2, a, dans son sens strict, la limitation prévue par cet article 2, a, ne s'appliquerait qu'à l'égard des renseignements individuels provenant des déclarations individuelles. Les renseignements individuels de source officielle (la seule sorte de déclarations qui puisse être opposée aux déclarations individuelles) échapperaient à cette limitation.

Interpréter l'article 2 de cette façon reviendrait toutefois à perdre de vue que les renseignements de source officielle peuvent également constituer des secrets statistiques tels les renseignements obtenus par les receveurs de l'enregistrement lors de l'enregistrement d'actes.

Si l'on désire étendre les garanties de l'article 2 aux renseignements de source officielle, il importe de remplacer le mot "déclarations" par le mot "renseignements".

3. Au sujet de l'emploi, à l'article 2, b, du terme "déclarants", il est à remarquer que les déclarants ne sont pas nécessairement les intéressés. Les déclarants peuvent être des employés d'une société, des fonctionnaires publics ou des médecins.

Les intéressés sont les personnes physiques ou morales qui sont recensées ou, plus exactement, celles dont la situation, le patrimoine, l'activité, etc ... sont l'objet des renseignements recueillis.

Ce n'est que dans l'hypothèse de l'article 2, b, dernier alinéa, que le déclarant qui n'est pas en même temps le "recensé" peut être considéré comme l'intéressé.

Le mot "recensé" présente toutefois l'inconvénient de pouvoir être interprété dans certains cas comme se rapportant aux vaches, chevaux, etc.. recensés.

4. Les expressions "au public" et "à un particulier quelconque" qui figurent à l'article 2,b et c, pourraient être adéquatement remplacées par "un tiers", c'est-à-dire toute autre personne, fonctionnaire public ou particulier, qui n'est pas le déclarant (ou mieux, peut-être, le recensé) , ni l'Institut national.

5. La mention "l'Institut national de statistique" à l'article 2 postule que le rôle primordial dévolu à cet institut dans le cadre de la présente loi, ait été exposé d'une manière générale dans un article précédent , en d'autres termes, que l'article 15 soit placé en tête du projet.

6. Compte tenu des observations qui précèdent, le Conseil d'Etat propose la rédaction suivante :

.../...

"Article 2.-

Les renseignements individuels recueillis au cours de ces investigations sont uniquement destinés à être utilisés par l'Institut national de statistique en vue de l'établissement de statistiques globales et anonymes.

Article 3.-

§ 1er. L'Institut national de statistique peut publier les statistiques globales et anonymes ou les communiquer à des tiers.

§ 2. Au cas où, par suite du nombre réduit de déclarants, certaines statistiques permettraient de découvrir des situations individuelles, ces statistiques ne peuvent être publiées ou communiquées à un tiers que moyennant l'autorisation préalable du déclarant ou du recensé intéressé.

A défaut d'une telle autorisation, l'Institut national peut toutefois communiquer confidentiellement ces statistiques aux départements ministériels intéressés.

En aucun cas, cependant, il ne peut être appliqué des mesures légales ou réglementaires au déclarant ou au recensé sur la base de ces statistiques.

§ 3. Le Roi peut, le Conseil supérieur de statistique entendu, subordonner la publication ou la communication des statistiques à des conditions supplémentaires".

+

+ +

Article 3.

1. La méthode de sélection prévue à l'article 3, alinéa 2, doit respecter le principe de l'égalité non seulement dans la détermination de la sorte d'échantillons qui sera prélevée,mais encore dans la désignation des particuliers ou des entreprises qui constitueront l'échantillon. Ce n'est qu'en les faisant désigner de l'une ou de l'autre manière par le sort qu'on satisfera à cette condition. Il s'ensuit que la disposition qui charge le Ministre de cette désignation ne lui confère aucun pouvoir discrétionnaire.

2. Le principe de l'égalité exige aussi qu'une désignation ne soit pas valable pour une durée indéterminée, mais qu'une nouvelle désignation ait lieu pour chaque nouveau recensement.

3. L'article 3, alinéa 3, du projet ne fait pas ressortir que la détermination et la description de la méthode de sélection doivent faire l'objet d'un arrêté ministériel qui sera publié au Moniteur. Seule une détermination de la méthode de sélection par cette voie permet aux recensés d'en contrôler la régularité.

4. La dernière phrase de l'alinéa 2 de l'article 3 devrait faire l'objet d'un alinéa distinct.

.../...

5. Le dernier alinéa de l'article 3 gagnerait à être rédigé comme suit :

"L'alinéa 2 de l'article 3, § 2, (1) n'est pas applicable aux renseignements recueillis de la manière prévue par le présent article".

\+

\+ \+

Section 2.

1. L'intitulé de la section 2 gagnerait à la fois en concision et en élégance, tout en demeurant le pendant symétrique de celui de la section 1ère, s'il était rédigé comme suit :

"Section 2. Investigations à but administratif".

2. Les investigations prévues à la section 2 sont celles qui étaient jusqu'ici réglées par l'arrêté-loi du 31 janvier 1945.

Alors toutefois que le champ d'application de cet arrêté-loi est limité au domaine économique, celui de la section 2 s'étend aux investigations à but administratif dans tous les domaines à l'exclusion du domaine fiscal où une réglementation administrative peut se concevoir.

.../...

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

(1) Référence est faite au texte proposé ci-dessus par le Conseil d'Etat.

Il est impossible d'établir si le terme"fiscales" couvre également la soi-disante "para-fiscalité" - plus particulièrement en matière sociale.

\+

\+ +

Articles 5 à 7.

1. En son article 5 - notamment par le membre de phrase "Par dérogation aux dispositions de la section 1ère -, le projet entend souligner qu'il ne peut être procédé à des investigations spéciales que lorsqu'elles sont réellement indispensables.

Les termes reproduits ci-dessus sont toutefois inexacts si l'on s'en rapporte au plan suivi par le projet : loin de constituer une dérogation à la section 1ère, la section 2 a tout simplement trait à des investigations d'un autre ordre.

2. L'article 6 du projet dispose que l'utilisation des renseignements individuels est "limitée" aux besoins visés à l'article 5. Or, tel que ce dernier article est rédigé, il n'implique aucune restriction, le pouvoir qu'il confère au Roi ne portant sur aucune matière déterminée et le Roi n'étant pas tenu de préciser cette matière dans les arrêtés pris en vertu de l'article 5. Si l'on entend effectivement formuler une telle restriction, il importe de prévoir que le Roi indiquera dans chaque arrêté fondé sur l'article 5 en vue de quelle réglementation les renseignements recueillis seront utilisés.

Si le Gouvernement estimait ceci impossible ou contre-indiqué , la première moitié de la phrase que constitue l'article 6 serait dépourvue de portée.

.../...

3. Si la restriction susvisée est inscrite à l'article 5, comme le suggère d'ailleurs le Conseil d'Etat, les renseignements recueillis pourront être utilisés par la suite pour des réglementations autres que celle qui aura été spécifiée par le Roi dans l'arrêté primitif mais uniquement après que ledit arrêté aura été modifié sur ce point et après consultation du Conseil supérieur de statistique.

Ce conseil est en effet l'unique organe qui soit qualifié pour juger en fait du caractère indispensable des renseignements individuels. Sa consultation constitue donc la seule garantie contre un usage abusif par l'autorité du pouvoir discrétionnaire que lui confère la section 2.

Si pareille garantie peut être tenue pour suffisante, il importerait , pour qu'elle soit pleinement efficace, d'obliger le Ministre à soumettre à l'avis du conseil supérieur toute nouvelle utilisation de renseignements individuels obtenus à l'occasion d'investigations antérieures.

4. En rendant l'article 2 applicable aux renseignements recueillis en exécution de l'article 5, l'article 6 ne fait que souligner la nécessité d'une coordination poussée plus avant des dispositions des sections 1ère et 2 du projet.

5. Compte tenu des observations qui précèdent, le Conseil d'Etat propose de rédiger les articles 5 à 7 (1) comme suit :

"Article 5.-

Lorsque des renseignements individuels sont indispensables pour la préparation, l'élaboration ou l'exécution d'une réglementation administrative déterminée, le Roi peut faire procéder à des investigations spéciales en vue de mettre ces renseignements à la disposition des services de l'Etat qu'il désigne, à l'exclusion des administrations fiscales.

Article 6.-

Les renseignements individuels recueillis en vertu de l'article 5 peuvent être utilisés en vue de l'établissement de statistiques globales et anonymes, auxquelles sont applicables les dispositions de l'article (2).

.../...

---

(1) Afin de faire ressortir la corrélation entre ces articles et les articles du projet, le Conseil d'Etat n'a pas tenu compte, pour leur numérotation, de la scission proposée plus haut pour l'article 2.

(2) "des articles 2 et 3" s'il est donné suite à la suggestion de scinder l'article 2 du projet faite ci-avant.

Article 7.-

Tout arrêté royal pris en vertu de l'article 5 est contresigné par chacun des Ministres dont relèvent les services de l'Etat désignés conformément à cet article.

Les raisons pour lesquelles les renseignements individuels demandés sont indispensables aux services intéressés doivent être communiquées par le Ministre au Conseil supérieur, à l'occasion de la consultation prescrite à l'article 15".

+

\+ +

Article 8.

1. L'article 8 tend à empêcher que le Gouvernement se serve du pouvoir conféré par les articles 5, 6 et 7 au-delà du temps strictement requis. C'est pourquoi les arrêtés, et plus particulièrement ceux qui prescrivent des déclarations de caractère permanent ou qui organisent des recensements périodiques, cessent de plein droit de sortir leurs effets à l'expiration d'un délai qui ne peut en aucun cas excéder deux ans.

Le délai de validité de ces arrêtés est sans doute susceptible de prorogation , mais la consultation du Conseil supérieur est obligatoire pour chaque prorogation.

.../...

L'arrêté ayant cessé de sortir ses effets, aucune nouvelle déclaration ne pourra être exigée sans prorogation; les services compétents pourront toutefois continuer à utiliser les éléments recueillis en vue de l'application de la réglementation qu'ils concernent.

Pour dissiper tout doute sur ce point, il serait souhaitable de remplacer les termes "ces arrêtés cessent d'être applicables" par une expression plus adéquate.

2. La rédaction actuelle de l'article 8 prête à critique pour un autre motif encore. Si des assujettis aux investigations sont tenus, en vertu de la section 2, de faire des déclarations mensuelles concernant certains faits survenus dans le courant du mois qui précède la déclaration, l'obligation afférente au mois de décembre de la dernière année de l'applicabilité de l'arrêté ne prendra naissance qu'à un moment où, d'après les termes de l'article 8, les recensés ne sont plus astreints à faire la déclaration.

3. Pour ces motifs, le Conseil d'Etat propose de rédiger l'article comme suit :

"Article 8.-

Les investigations spéciales ordonnées en vertu de l'article 5 ne peuvent porter sur des événements ou des situations postérieurs au 31 décembre de l'année suivant celle au cours de laquelle les investigations ont été prescrites.

.../...

Cette date-limite peut successivement être reportée à l'année suivante par un arrêté pris conformément aux dispositions de l'article 7".

+

+ +

Articles 9 à 13.

A. En faisant des articles 9 à 11 et des articles 12 et 13 respectivement les sections 3 et 4 du projet, l'on tend à réaliser deux intentions contradictoires.

La première de ces intentions est de faire passer les recensements de la population et les recensements de l'industrie et du commerce pour deux sortes d'investigations statistiques ordinaires, ce qui permet de réserver à tous les recensements sans distinction, une place équivalente dans le projet, lequel entend constituer la charte générale des investigations statistiques.

Partant de là, on rend les dispositions complémentaires, c'est-à-dire celles des articles 15 et suivants du projet, applicables à ces recensements existant de longue date.

D'autre part, comme on entend conserver le caractère spécial et le profil historique de ces anciens recensements , les dispositions essentielles de l'ancienne législation ne sont pas effectivement intégrées dans la charte générale des statistiques, les lois primitives de 1856 et 1910 étant au contraire maintenues.

Ce procédé est d'une mauvaise technique législative.

En effet, si les dispositions essentielles - tant en matière de recensements généraux de la population qu'en matière de recensements généraux de l'industrie - sont inscrites dans les lois de 1856 et 1910, c'est également dans celles-ci qu'il convient d'insérer les dispositions complémentaires que l'on pourrait juger utiles. Si l'on estime devoir édicter ces dispositions complémentaires, en légiférant par voie de référence, c'est dans ces lois-là qu'il convient d'insérer la référence, puisqu'aussi bien il est de règle que la loi particulière se réfère à la loi générale.

Les sections 3 et 4 devraient dès lors être incorporées dans les dispositions finales du projet sous la forme de dispositions apportant les modifications requises aux lois de 1856 et de 1910.

B. Deux observations sont encore à faire au sujet de ces articles.

1. La thèse suivant laquelle le doute serait permis sur la question de savoir si des renseignements autres que ceux qui sont destinés aux registres de la population peuvent être demandés en vertu de l'article 1er de la loi de 1856, est dénuée de fondement.

Par suite, l'article 10 du projet peut, sans inconvénient, être supprimé.

La réserve formulée à l'article 11 - l'article 10 semble du reste n'avoir d'autre raison d'être que de servir d'introduction à cette réserve - pourrait être adéquatement insérée dans l'article qui modifie la loi de 1856.

2. En maintenant la distinction de fait entre les anciennes et les nouvelles lois, les auteurs du projet ont perdu de vue la nécessité de coordonner les dispositions pénales de celui-ci avec celles des autres lois.

a) Les dispositions pénales du projet et celles de la loi de 1856 diffèrent du tout au tout.

Ces dernières dispositions ne visent du reste pas seulement les obligations afférentes au recensement lui-même, mais aussi les obligations afférentes à la tenue des registres de la population.

Si l'on veut éviter de perturber irrémédiablement l'économie de la loi de 1856 et de rendre cette dernière incompréhensible, les dispositions pénales du projet ne peuvent être rendues applicables en l'espèce.

.../...

b) Il importe également de remédier à la discordance qui existe entre les dispositions pénales et les dispositions relatives aux mesures coercitives prévues par la loi de 1910 sur le recensement de l'industrie et du commerce, d'une part, et par le présent projet, d'autre part. Rien ne s'oppose cependant à ce que les dispositions du présent projet soient purement et simplement insérées dans la loi de 1910.

C. Compte tenu de ce qui précède, le Conseil d'Etat propose de rédiger comme suit les articles modificatifs à reproduire parmi les dispositions finales:

"Article ... -

L'article 2 de la loi du 2 juin 1856 sur les recensements généraux et sur les registres de la population est complété comme suit :

"Les dispositions des articles 2 (1), 4, 5 à 20 et 23 de la loi (2) ... sont applicables à l'arrêté royal pris en vertu de l'alinéa précédent, l'article 2 précité de cette loi n'étant toutefois pas d'application en ce qui concerne les renseignements destinés aux registres de la population".

.../...

(1) Ces références ne tiennent pas compte des modifications proposées par le Conseil d'Etat.

(2) Suit l'intitulé du présent projet.

Article .... -

Les articles 4 et 5 de la loi du 10 décembre 1910 sur le recensement de l'industrie et du commerce sont abrogés et remplacés par la disposition suivante :

"Article 4.- Les dispositions des articles 2 et 14 et du chapitre 6 (1) de la loi (2) .. sont applicables à l'arrêté royal pris en vertu de l'article précédent".

\+

\+ +

Article 14.

A. L'article 14 reprend une disposition qui figurait déjà à l'article 2 d'un projet antérieurement soumis au Conseil d'Etat.

L'observation suivante, formulée à l'époque par le Conseil, conserve toute sa pertinence:

.../...

---

(1) Ces références ne tiennent pas compte des modifications proposées par le Conseil d'Etat.

(2) Suit l'intitulé du présent projet.

Article 2.

Cet article distingue les renseignements qui constituent un secret statistique et ceux qui ne constituent pas un tel secret.

Il permet au Ministre d'utiliser des renseignements individuels comme bon lui semble et notamment de les communiquer au public à condition qu'ils puissent être connus d'une manière licite sans l'intervention du particulier qui les a donnés au cours de l'investigation.

Dans l'état actuel de la vie en société, il sera presque toujours possible à un tiers diligent d'apprendre d'une manière licite tel renseignement donné par un individu sur lui-même.

Il s'ensuit que le caractère secret des renseignements pourra fréquemment être discuté et que les renseignements qui pourront servir à d'autres fins que l'établissement des statistiques anonymes seront extrêmement nombreux".

B. Le texte du projet appelle de surcroît les observations suivantes :

1. Comme il a été relevé dans l'avis précédent, il s'indiquerait d'introduire dans le membre de phrase "tout renseignement dont on ne peut avoir connaissance qu'à l'intervention de l'intéressé lui-même", la précision restrictive ci-après : "tout renseignement dont on ne peut avoir connaissance d'une manière licite, etc ... ".

2. L'intention du Gouvernement n'est pas de consulter le Conseil supérieur de statistique dans chaque cas d'espèce. Une telle consultation ne doit avoir lieu que pour chaque espèce de cas. Lorsque l'avis du Conseil supérieur aura été obtenu pour une espèce de cas et qu'une jurisprudence aura ainsi été établie, toute consultation pour des cas similaires sera superflue.

Si les mots "à peine de nullité" ont été omis à l'alinéa 3 de l'article 14, cela signifie que la susdite consultation n'est pas prescrite à peine de nullité de la décision ministérielle.

Il suffirait, dès lors, pour corriger le texte de l'alinéa 3 de l'article 14, de compléter le membre de phrase "le Conseil supérieur de statistique préalablement entendu" par les mots "pour chaque espèce de cas".

3. Il y a discordance entre l'article 2, c, du projet et l'article 14.

D'après l'article 2, c, en effet, seuls "les renseignements globaux anonymes, mais identifiables" peuvent être publiés ou communiqués au public avec l'autorisation de l'intéressé, que ces renseignements soient ou non des secrets statistiques.

D'après l'article 14, les renseignements individuels peuvent être communiqués à des tiers, même sans l'autorisation des particuliers intéressés ou sans

/

que cette autorisation doive être demandée, à condition toutefois que ces renseignements ne soient pas des secrets statistiques.

\+

\+ \+

Article 15.

1. L'article 15, comme il a été remarqué ci-avant, serait mieux à sa place en tête du projet.

2. A l'alinéa 1er de l'article 15, la référence aux lois des 2 juin 1856 et 14 décembre 1910 est superflue.

En effet, ce n'est pas dans le projet que réside le fondement légal des recensements en question puisque ces lois subsistent; de plus, celles-ci prévoient elles-mêmes une périodicité déterminée.

3. Il serait plus logique de faire débuter l'article 15 par la disposition qui en constitue l'actuel alinéa 2, et de rédiger ce début de l'article 15 comme suit :

"Article 15.-

Le Roi, après consultation du Conseil supérieur de statistique, fixe les règles d'après lesquelles les investigations seront effectuées ainsi que les obligations des personnes assujetties à ces investigations. Il détermine notamment si les renseignements

seront fournis de façon permanente au fur et à mesure de la survenance d'événements ou à l'occasion de recensements organisés à une date déterminée ou suivant une périodicité fixe".

4. L'alinéa 3 de l'article 15 ne présente d'utilité que pour les investigations organisées en vertu de la section 2 du projet.

Ce n'est que dans le cadre de telles investigations qu'il peut y avoir quelque utilité à spécifier, à l'intention des personnes assujetties aux investigations, l'utilisation qui sera faite des renseignements qu'elles fourniront.

Il est d'usage, au demeurant, que les arrêtés royaux mentionnent leur fondement légal dans leur préambule. L'alinéa 3 semble superflu, et il l'est certainement si l'article 5 du projet est rédigé conformément à la suggestion formulée ci-avant.

5. Le dernier alinéa de l'article 15 reprend une disposition qui a déjà été soumise au Conseil d'Etat et qui a donné lieu à l'observation suivante :

Article 5.

En conférant directement à l'Institut national de statistique la mission d'exécuter les arrêtés royaux qui seront pris en vertu des articles 3 et 4, l'article 5 du projet s'immisce dans l'organisation du pouvoir exécutif et dépouille partiellement le Roi d'attributions que lui confèrent les articles 29 et 67 de la Constitution.

L'accomplissement par l'Institut national de statistique d'un acte juridique quelconque est, par ailleurs, inconcevable. Cet institut n'est, en effet, ni une personne juridique ni un organisme collégial. C'est un service du Ministère des Affaires économiques et des Classes moyennes. Les actes accomplis au sein de cet institut ne peuvent avoir pour auteur que le Ministre auquel il ressortit ou les fonctionnaires du service dans la limite de leur compétence respective.

Si l'on juge indispensable de prévoir expressément que les investigations visées par l'avant-projet doivent être confiées à l'Institut national de statistique, le texte ci-après serait plus adéquat :

"Article 5.-

Les investigations autorisées par la présente loi sont entreprises par les soins de l'Institut national de statistique sous la responsabilité du Ministre qui a ce service dans ses attributions".

Tous les règlements pris en vertu de la présente loi sont contresignés par ce Ministre.

Dans ses rapports avec le Conseil supérieur de statistique, ce Ministre peut toujours se faire remplacer par un fonctionnaire délégué".

\+

\+ \+

Article 16.

L'article 16, a, lui aussi, porte une réglementation qui relève normalement de la compétence du pouvoir exécutif : celle de répartir les activités, conformément aux exigences du bon fonctionnement de l'administration.

Au cas où cette réglementation devrait néanmoins s'inscrire dans la loi, elle gagnerait beaucoup à être simplifiée.

Dans l'ignorance des intentions exactes du Gouvernement, le Conseil n'a pu suggérer lui-même un autre texte.

\+

\+ \+

L'intitulé du § 5 de la section 6 du projet serait mieux rédigé comme suit :

"§ 5. Dispositions pénales".

\+

\+ \+

Article 20.

1. En habilitant le Roi à fixer les frais incombant à ceux qui omettent volontairement de s'acquitter des obligations découlant de la loi, l'article 20 ne pourrait aller jusqu'à permettre qu'il soit, dans chaque cas individuel, statué souverainement sur les frais par voie d'arrêté royal. Un tel pouvoir, qui a trait à l'établissement d'une obligation de paiement dépourvue de caractère fiscal, appartient du juge civil.

Cette habilitation peut, tout au plus, impliquer le pouvoir de fixer par voie d'arrêté un tarif des frais de caractère général, tel le tarif pour les prestations accomplies par les agents participant à une exécution forcée. Pour le surplus, seuls les frais effectivement exposés peuvent être pris en considération, si tant est que l'autorité juge ceci utile ou possible.

2. Pour autant que l'habilitation découlant de l'article 20 ait pour but non d'établir unilatéralement - fût-ce par voie d'arrêté - une obligation de paiement dans le chef des administrés, mais uniquement de déterminer comment les agents participant à une exécution forcée doivent établir et introduire un relevé des frais pour le Trésor, le Roi n'a pas besoin d'une habilitation spéciale, les arrêtés d'une portée semblable à celle qui vient d'être décrite étant de la compétence du pouvoir exécutif.

3. Il en est de même de l'habilitation qui a trait à l'organisation de l'exécution d'office.

4. L'habilitation relative aux frais, telle qu'elle est définie à l'article 20, ne permet pas au Roi d'édicter, pour le recouvrement des sommes dues, des règles qui s'écartent du droit commun.

\+

\+ +

La version néerlandaise des articles 17 et suivants devrait être remaniée comme il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

---

De kamer was samengesteld uit — La chambre était composée de

| | | | |
|---|---|---|---|
| de Heren : Messieurs: | A.VRANCKX, | raadsheer van State, conseiller d'Etat, | voorzitter, président, |
| | G.VAN BUNNEN, K.MEES, | raadsheren van State, conseillers d'Etat, | |
| | F.DUCHENE, J.LIMPENS, | bijzitters van de afdeling wetgeving, assesseurs de la section de législation, | |
| Mevrouw : Madame : | J.DE KOSTER, | adjunct-griffier, greffier adjoint, | griffier. greffier. |

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H.K.MEES.

Het verslag werd uitgebracht door de H.P.VERMEULEN, substituut.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M.K.MEES.

Le rapport a été présenté par M.P.VERMEULEN, substitut.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

(get.) J.DE KOSTER.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

(get.) A.VRANCKX.